

donderdag

03.11.2016

20.00 Concertzaal

21.30 Nagesprek door
Steven De Belder

Rain (live)

Anne Teresa De Keersmaeker / Rosas & Ictus

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Biografieën

Anne Teresa De Keersmaeker (BE) maakte haar eerste choreografie *Asch* in 1980, na haar studie dans aan Mudra in Brussel en de Tisch School of the Arts in New York. Twee jaar later ging *Fase, Four Movements to the Music of Steve Reich* in première. In 1983 richtte De Keersmaeker in Brussel het dansgezelschap *Rosas* op, tijdens de creatie van de voorstelling *Rosas danst Rosas*. Sindsdien berust haar choreografisch werk op een nauwgezette verkenning van de band tussen dans en muziek. Met Rosas creëerde ze een omvangrijk oeuvre dat gebruikmaakt van muzikale structuren en partituren uit verschillende tijdperken, van oude muziek tot hedendaagse composities en popmuziek. Haar choreografische praktijk ontleent ook vormelijke principes aan de geometrie, wiskundige schema's, de natuur en sociale structuren, resulterend in een unieke kijk op de beweging van het lichaam in tijd en ruimte. In 1995 richtte De Keersmaeker in Brussel de school P.A.R.T.S. (Performing Arts Research and Training Studios) op, in samenwerking met De Munt.

Ictus (BE) is een Brussels hedendaags-muziekensemble ontstaan in het zog van choreografe Anne Teresa De Keersmaeker met wie Ictus intussen tientallen producties realiseerde. Het is een vast collectief van een twintigtal musici, een dirigent én een geluidsingenieur. Deze is essentieel voor de identiteit waarmee Ictus een vooraanstaande plaats wist te veroveren op internationale podia. De leden van Ictus werken vanuit een veelheid van opvattingen over hedendaagse-muziekstromingen, typisch voor hun generatie.

Uitvoerders en programma

Anne Teresa De Keersmaeker: choreografie

Laura Bachman, Léa Dubois,

**Anika Edström Kawaji, Zoi Efstathiou,
Jara Vlaeminckx, Laura Maria Poletti,
Soa Ratsifandrihana, Frank Gizycki,
Robin Haghi, Thomas Vantuycom
(Rosas):** dans

Ictus:

Georges-Elie Octors: muzikale leiding

Miquel Bernat, Tom de Cock,

**Géry Cambier, Michael Weilacher,
Jessica Ryckwaert:** percussie

Gerrit Nulens, Georges-Elie Octors:

percussie & piano

Laurence Cornez, Fabian Fiorini,

Jean-Luc Fafchamps,

Stéphane Ginsburgh: piano

Dirk Descheemaeker, Carlos Galvez:

klarinet

Igor Semenoff: viool

Geert De Bièvre: cello

Caroline Jaya-Ratnam, Suzanne Wilson,

Joanne Forbes-L'Estrange &

Julia Batchelor (Synergy Vocals): stem

Jan Versweyveld: scenografie & lichtontwerp

Dries Van Noten: kostuums

Marta Coronado: repetitieleiding

Jakob Truszkowski, Marta Coronado,

Ursula Robb, Clinton Stringer, Fumiyo

Ikeda, Taka Shamoto, Elizaveta Penkova,

Igor Shyshko, Cynthia Loemij: assistentie
bij de herneming

Anne Van Aerschot: artistieke coördinatie en
planning

Joris Erven (Rosas), Wilfried Van Dyck

(Ictus): technisch directeur

Alexandre Fostier, Vanessa Court: geluid

Heide Vanderieck, Jan Vanhoof:

coördinator kostuums

Charles Gysele, Christine Picqueray,

Maria Eva Rodriguez: naaister

Valérie De Waele: kleedster

Wannes De Rydt, Clive Mitchell,

Bert Veris: techniek

productie 2001: Rosas & De Munt / La Monnaie
(Brussel)

coproductie 2016: De Munt / La Monnaie
(Brussel), Sadler's Wells (Londen) & Les
Théâtres de la Ville de Luxembourg

Rosas wordt ondersteund door de Vlaamse
Gemeenschap

—

Steve Reich (1936)

Music for 18 Musicians (1974-76)

NAGESPREK

Om 21.30 uur, meteen na de voorstelling,
praten we in het gezelschap van Anne
Teresa De Keersmaeker na over de
voorstelling in de Kamermuziekzaal.

DANS MET
LIVEMUZIEK

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen
van Bloemblad.

Here comes the Rain again

Precies vijftien jaar na de wereldpremière in De Munt, herneemt Anne Teresa De Keersmaekers dansgezelschap Rosas de succesproductie *Rain* – op muziek van Steve Reich – met een volledig nieuwe cast van tien dansers. *Rain* blinkt uit door het adembenemend vormelijk en technisch raffinement van de choreografie, maar glanst tegelijk op een golf van emotie.

Aan deze productie hangen herinneringen en nu ook nieuwe emoties. Wat betekent deze creatie voor u?

Anne Teresa De Keersmaeker: Het is voor alles een feest. *Drumming*, de tweelingzus van *Rain*, was dat ook al. Het zijn twee voorstellingen die gemaakt zijn met muziek van dezelfde componist – twee belangrijke werken van Steve Reich – *Drumming* en *Music for 18 Musicians*. Telkens één grote stroom van muziek die een uur duurt en die een expliciete uitnodiging is om te dansen. *Drumming* was geïnspireerd door Afrikaanse drummuziek. In *Music for 18 Musicians* bewoog Reich zich voor de eerste keer op een harmonisch-emotioneel veld. Daarin combineert hij het puur pulsatieve dat eigen is aan zijn minimalistische muziek, en de ritmische polyfonie uit zijn beginjaren voor de eerste keer met een harmonische evolutie binnen de compositie. Het stuk begint met elf akkoorden die het harmonische framework van het hele stuk uitzetten.

En hij werkt ook voor de eerste keer met kleine spanningsbogen die vervat zitten in de ademhaling van zijn muzikanten. De ademhalingscyclus van de klarinettist is meteen ook een compositorisch vertrekpunt voor de strijkers. Waar je bij *Drumming* strakke en duidelijke cesuren krijgt, krijg je hier golven. Dat geeft een totaal ander energetisch veld, dat uitnodigt tot een ander soort dans. Maar zowel *Drumming*

als *Rain* zijn groepsdansen waarin de individuele lijnen van de dansers heel duidelijk gearticuleerd blijven. Ook hier is het dansen tot de uitputting volgt, maar het is niet de uitputtingsslag die eigen is aan bijvoorbeeld *Fase of Rosas danst Rosas*. Daarvoor is de schriftuur veel te voluptueus. Hier is sprake van een totaal ander minimalisme dan dat van *Fase of Rosas danst Rosas*. Daarin had je zeer kleine cellen die voortdurend herhaald werden met een enorme fysieke intensiteit. Alsof de lichamen tegen een muur van structuur werden gegooid. In *Rain* bestaat het beginvocabularium uit één lange vrouwelijke en één lange mannelijke zin, uitgevoerd door zeven vrouwen en drie mannen. Die basisreceptuur waaiert door een veelvoud van choreografische procedés uit in een uitbundige en contrapuntisch zeer gelaagde ruimtelijke schriftuur met spiraalvormige, circulaire bewegingen enerzijds, en anderzijds ook zeer duidelijke rechte lijnen en diagonalen die als een soort breimachines door dat contrapunt lopen. De lange duur zorgt wel voor een element van uitputting, maar het blijft altijd jubelend. Er is geen sprake van dat strijdv aardige amazone-aspect dat bijvoorbeeld in *Rosas danst Rosas* zit.

Verder zijn er ook nog raakpunten met andere Rosas-creaties uit dezelfde periode.

Er zit ook een *secret narrative* onder de oppervlakte. Want zoals *Drumming* verbonden was aan de tekstvoorstelling *Just Before*, is *Rain* verbonden aan *In Real Time*, dat we maakten met tg Stan en Aka Moon. De laatste woorden van dat stuk waren *I hope it is not going to rain tomorrow*.

Rain is – behalve geïnspireerd op de song van Madonna, een citaat uit MacBeth, en een gedicht van Paul Van Ostaijen – ook de titel van een roman van de Nieuw-Zeelandse Kirsty Gunn. Gerardjan Rijnders schreef

de tekst voor *In Real Time* aan de hand van gesprekken die we met de hele groep voerden en op basis van teksten en materiaal dat werd aangedragen. De roman was daar één van. In één hoofdstuk van dat boek doet het vrouwelijke hoofdpersonage een poging om haar broertje nog te redden na zijn verdrinking, en krijg je een zeer technische en anatomische beschrijving van hoe zo'n reanimatie in zijn werk gaat. Het mooie van die tekst is dat uit die zeer technische beschrijving een extreem emotionele ervaring van bedroefdheid over verlies naar boven komt.

Blijkbaar hebben jullie destijds maar twee maanden repetitietijd gehad voor *Rain*.

Dat kon omdat we een uitzonderlijke transfer hebben gemaakt van choreografisch materiaal dat voor

In Real Time geschreven was op muziek van Aka Moon, naar de muziek van Reich. Dat basisvocabularium is herschreven en uitgebreid voor wat je de dansversie van *In Real Time* zou kunnen noemen. Belangrijk om te weten is dat *Rain* met praktisch dezelfde groep mensen is gemaakt als *Drumming* (de dansers waren: Cynthia Loemij, Roberto Oliván de la Iglesia, Martin Kilvály, Alix Eynaudi, Ursula Robb, Fumiyo Ikeda, Iris Bouche, Rosalba Torres, Bruce Campbell, Oliver Koch, Marta Coronado, en Taka Shamoto). We werkten op dat ogenblik met een vast gezelschap in residentie in De Munt. We zaten samen in een traject en dat groepsgegeven is zichtbaar. Er was ook onmiddellijk een zeer groot enthousiasme van de dansers om de muziek van Reich te gebruiken. Om samen in die

stroom te springen en te dansen. De muziek lag al in mijn schuif van toen ik *Fase* gemaakt had, maar ik voelde mij op dat moment niet klaar om dat soort van scores te gaan choreograferen. Maar uiteindelijk zijn er niet zoveel partituren in de hedendaagse muziek die deze lengte hebben én die het karakter hebben dat ze uitnodigen tot dans. Uit het begin van de 20e eeuw heb je wel langere stukken, maar die breken de unificerende principes van de muziek zoals tijd, regelmaat, en harmonie vaak op. Reich is voor mij meer dan Philip Glass of Michael Nyman de leidende figuur van de minimalistische

muziek na de Tweede Wereldoorlog, en in deze sleutelcompositie combineert hij de notie van structurele rigueur, lengte, aanwezigheid van puls en harmonische evolutie.

'Reich is voor mij de leidende figuur van de minimalistische muziek na de Tweede Wereldoorlog.'

***Rain* betekende ook een hernieuwde samenwerking met couturier Dries Van Noten en scenograaf Jan Versweyveld. Zij zorgden voor een iconisch decor en dito kostuums in een subtiel evoluerend spectraal kleurenpalet.**

Voor *Drumming* had ik tegen Dries gezegd dat oranje me een goede keuze leek als hoofdtoon voor de kostuums – omdat het de laatste kleur was in de evolutie van kleurschakeringen die *Just Before* kenmerkte. Voor *Rain* had ik iets met regenboogkleuren in gedachten, maar ik wilde het ook niet te *new age* te maken. Ik had op mijn tafel een spiraalvormige schelp liggen met een zeer mooie schakering van huidskleur en beige tot roze. En zoals het altijd gaat met Dries en Jan: als je oranje vraagt, zal je oranje krijgen, en als je roze wil, zal je roze krijgen.

In *Rain* gaat het van huidskleur naar zachtroze en dieproze tot intens magenta, waarna er een fade away volgt met eerder herfstkleuren: een zilverachtig grijs, beige en wit. De hele voorstelling is eigenlijk een golf die opkomt, die op de gulden snede (het snijpunt van een tweedeling, waarbij het grootste van de twee delen zich verhoudt tot het kleinste, zoals het gehele lijnstuk zich verhoudt tot het grootste) uitmondt in een circulaire viering, en dan opnieuw wegtrekt. Zoals een herinnering aan een intense ervaring.

Eén van de geheimen van *Rain* lijkt me inderdaad de manier waarop emotionaliteit opwelt uit een uitgekende structuur. Hoe waakt u over de werking van dat ongrijpbare proces?

Vormelijkheid is nooit een doel op zich. Een gotische kathedraal heeft ook een zeer uitgekende vorm, maar de bedoeling is wel dat je die met een bepaalde vanzelfsprekende bewondering ervaart en je erdoor laat meeslepen. Ook in deze choreografie gaat het om het creëren van een voortdurende stroom waar mensen zich door kunnen laten meeslepen, zonder noodzakelijkerwijs de constructie te begrijpen.

Bent u voor *Rain* verder gegaan in de choreografische compositie dan ooit?

Wellicht wel in de complexiteit van de patronen, het contrapunt, en het beheersen van een groep die tezamen danst. *Rain* gaat over het samenkomen van dingen. Het vocabularium is ook virtuozer dan het materiaal van *Fase of Rosas*, dat dichterbij meer herkenbare menselijke bewegingen ligt.

Hoe moeilijk is het stuk voor de dansers?

Het is fysiek zeer zwaar, ook omdat er veel op de verticale as wordt gewerkt. Er zijn veel momenten dat je op de grond ligt,

naar boven wordt getild en weer valt. Al die technieken die zo typisch zijn voor de jaren 1960, te maken hebben met vloerwerk en zo verschillen van klassiek ballet zitten erin. Het is *the art of falling and rising*.

Het stuk vraagt ook veel van de dansers omwille van de onmiddellijkheid, de lichamelijke intensiteit en de precieze overgave die noodzakelijk zijn om de rollen te vertolken. Om deze gecumuleerde autonome schriftuur en structuur op de scène uit te voeren, moet je er bovenop zitten. Maar als die uiterste concentratie overslaat op het publiek, dan krijg je altijd een mooie collectieve ervaring.

Waarop heeft u gelet bij de samenstelling van de nieuwe cast?

Op verschillende aspecten, natuurlijk. Er is dus behoorlijk wat techniek en focus nodig. Maar je wil zeker ook tot een mooie groep komen. Het is een zoektocht naar eenheid in verscheidenheid. Daarbij hou je op een bepaalde manier ook de originele vertolkers wel altijd ergens in je achterhoofd, maar je wil er ook geen klonen van hebben. Voor de mannelijke rollen zijn er twee casts die alterneren.

Bij de première was er geen livemuziek, maar die kwam er daarna wel bij, uitgevoerd door Ictus.

En dan krijgt dat jubelende en uitbundige karakter van de hele creatie een ongeëvenaarde uitvoering. Ictus speelt het stuk briljant, dus zullen we ook nu weer het pure plezier van de combinatie van dans en muziek kunnen genieten.

Michaël Bellon

Rain (live)

Anne Teresa De Keersmaeker / Rosas & Ictus

Met *Music for 18 Musicians* van de New Yorkse componist Steve Reich, geschreven voor vier vrouwenstemmen, twee basklarinetten, twee strijkers, vier piano's en zes slaginstrumenten met klavier, trad de Amerikaanse minimalistische muziek in 1976 uit de underground naar voren. Al wat het minimalistisch observeren van de 'minuscule afwijking' radicaal en soms zelfs stug maakte, ruimde toen plaats voor schitterende muziek met een razendsnelle puls en weelderige harmonieën, beheerst door de vloeiende en luchtige figuur van de 'golf' – lange stuwende instrumentale bewegingen op het ritme van de menselijke ademhaling. Het is deze partituur die Anne Teresa De Keersmaeker in 2001 uitkoos en live liet uitvoeren door Ictus voor haar choreografie *Rain*, nog altijd een van haar grootste successen.

De wiskundig bewerkte figuren, de aanhoudende herhaling, het meetkundig benutten van de ruimte, de kunst van de voortdurende variatie, de in canon of in inversie gedante frasen (naar het model van het contrapunt in de muziek) – alles wat stilaan de signatuur van de choreografe uitmaakte en misschien een 'maniërisme' dreigde te worden, is hier tot het uiterste doorgedreven, verheven tot het kwadraat, plots binnengeleid in een panorama dat te weids is voor onze ogen, waarin we niet langer alles kunnen zien.

Wat we daarentegen wel vatten, is een soort van manie van de beweging, een getij of een uitslaande brand die van het ene lichaam op het andere overspringt zonder ooit bij iemand stil te vallen. In deze 'choreografische machine' – om het met de woorden van Bojana Cvejić te zeggen – zijn er geen solisten en geen stilstaande beelden, maar wel tien dansers die zich laten meeslepen door een onstuitbare gezamenlijke energie die

hen onderling verbindt. En zo ontstaat een speciale gemeenschap die nooit een 'massa' vormt, maar een bruisend netwerk is waarin adem en snelheid worden gedeeld, en ook de vreemde kameraadschap die ontstaat wanneer men de vermoeidheid voorbij is. Later noemde De Keersmaeker dit stuk een 'plotse oogst', een van die zeldzame momenten waarop men ten volle zichzelf wordt, haast zonder erbij na te denken – en waarop moed en vreugde opeens samenvallen.

Jean-Luc Plouvier

Michael Clark © Jake Walters

za 03.12.16 / 20.00 / Concertzaal
to a simple, rock 'n' roll . . . song. / Michael Clark Company

Danser en choreograaf Michael Clark is een buitenbeentje in de Britse hedendaagse dansscene. Na zijn *animal / vegetable / mineral* in mei 2014 keert 'British dance's true iconoclast' speciaal voor December Dance terug naar Brugge met een nieuw grootschalig werk.

www.decemberdance.be

in samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

Echoes © Sean Goldthorpe

do 08.12.16 / 20.00 / Stadsschouwburg
Echoes & I Imagine / Aakash Odedra

De in Londen gevestigde Aakash Odedra is een van de meest beloftevolle jonge dansers van de Britse dansscene. *Echoes* staat voor dynamische Indiase dans in een choreografie van kathak-icoon Aditi Mangaldas. In *I Imagine* combineert Odedra choreografie met een humoristisch verhaal over reizen en migratie.

www.decemberdance.be

in samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

DANS MET DE (KLEIN)KINDEREN

Beleef tijdens December Dance ook een dansvoorstelling speciaal voor kinderen! Akram Khan en Sue Buckmaster maakten een meesterlijke adaptatie voor families en kinderen van de internationaal bejubelde voorstelling *DESH* (een coproductie van het Concertgebouw). *Chotto Desh* verbeeldt in een magische mix van dans, woord en visuals het verhaal van de dromen van een kind dat opgroeit in Engeland in een gezin met Bengaalse wortels. Op zondag 11.12.16 in de Stadsschouwburg!

in samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT
BRUGGE '17 ZAND 34

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket.
www.concertgebouw.be/services.

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS|WTV